

George Călinescu, publicist în campania electorală din 1946 – „progresul” contra „partidelor istorice”

[George Călinescu, publicist in the 1946 electoral campaign - the „progress”
against „historical parties”]

Petre-Florian DRĂGHICI

Abstract: *The aim of this paper is to present and discuss the 1946 electoral campaign in Soviet occupied Romania as reflected in the editorials signed by literary critic George Călinescu, director of the newspaper „Națiunea” (The Nation). We focus on the political editorials and follow his growing devotion to the communist cause that took place between March and November 1946. Starting as a distant sympathizer in March, he will become by the time of the November elections a loyal ally and gain a seat in the Parliament as a reward for his effort.*

Keywords: *political parties, elections, progress, communism.*

Introducere

Pentru Partidul Comunist Român (PCR), anul 1946 a reprezentat anul legitimării sale la guvernarea țării prin organizarea și câștigarea alegerilor din 19 noiembrie 1946. În scopul câștigării confruntării electorale, comuniștii au făcut uz de toate mijloacele de presiune interne pe care le aveau la dispoziție ca principal partid de guvernământ, folosindu-se și de sprijinul direct al URSS, prin reprezentanții acesteia în Comisia Aliată (Sovietică) de Control și trupele Armatei Roșii care staționau în țară.

Acest an electoral a debutat sub auspicii favorabile pentru comuniști: la 5 februarie 1946, guvernele SUA și Marii Britanii au recunoscut guvernul Petru Groza și s-au declarat în favoarea reluării relațiilor cu România. Acest act pune capăt unei lungi perioade de incertitudine în care regele Mihai I, încurajat de diplomația anglo-americană, a încercat înlăturarea pe cale constituțională a guvernului Petru Groza. Această încercare cunoscută și sub numele de „greva regală” (21 august 1945 – 8 ianuarie 1946) s-a concretizat prin refuzul suveranului de a semna

actele emise de guvern, care, pentru prima dată în istoria constituțională a României, refuzase să demisioneze atunci când regele i-o ceruse.

Din păcate, întreruperea oricăror legături oficiale între șeful statului și guvern nu a avut efectul scontat de rege, adică demisia guvernului, atât din cauza lipsei unui sprijin ferm din partea puterilor occidentale, cât și a susținerii prin toate mijloacele a guvernului Groza de către sovietici, care erau atotputernici în cadrul Comisiei Aliate (Sovietice) de Control.

În urma Conferinței de la Moscova a miniștrilor de Externe ai URSS, SUA și Marea Britanie (16 – 26 decembrie 1945), se ajunge la un compromis, anglo-americanii recunoscând guvernul Groza în schimbul includerii în guvern a câte un reprezentant al PNL și PNT. Această lărgire a componenței guvernului nu a avut nicio însemnătate practică, comuniștii români și mentorii lor sovietici neadmițând decât primirea a doi membri de importanță secundară din cadrul „partidelor istorice”, cu rangul de miniștri fără portofoliu.

În schimb, recunoașterea guvernului Groza de către aliații occidentali a însemnat, în fapt, abandonarea definitivă a României în sfera de influență sovietică, iar decizia, luată tot la Conferința de la Moscova, de organizare în cel mai scurt timp de alegeri libere, în condițiile garantării de către guvern a libertății cuvântului și întrunirilor, părea doar un paliativ.

Având totuși în minte exemplul Ungariei unde, la 4 noiembrie 1945, Partidul Micilor Proprietari câștigase alegerile în detrimentul comuniștilor, PCR a luat toate măsurile pentru a preveni orice surpriză pe plan electoral. Începând de la neacordarea unor cantități insuficiente de hârtie pentru ziarele opoziției până la înmânarea titlurilor de proprietate a pământului în cadrul mitingurilor electorale ale PCR ținute la sate, comuniștii au uzat de toate mijloacele legale și mai ales ilegale pentru a câștiga alegerile. Folosirea aparatului de represiune al Ministerului de Interne condus de Teohari Georgescu a fost principalul instrument utilizat pentru intimidarea opoziției și a electoratului. Violențele fizice, arestările abuzive, dispersarea adunărilor electorale ale „partidelor istorice” au fost realități ale campaniei electorale din 1946.

Pentru a ilustra climatul de teroare ce domina în țară e de-ajuns să amintim că până și miniștrii PNT și PNL–Brătianu din guvernul Groza au fost molestați de bandele comuniste în primăvara lui 1946. Acest climat a fost întreținut și de presa comunistă și filo-comunistă, în frunte cu ziarul „Scânteia”, organul central de presă al PCR, care prin articolele semnate de Silviu Brucan („profetul” democrat al anilor '90), Tudor Olaru, N. Moraru ș.a. calomniau și instigau la ură împotriva „partidelor istorice”.

Pe plan politic, pentru dezorientarea electoratului, PCR a încurajat crearea de dizidențe în sânul partidelor național-țărănist și liberal, cum au fost: PNL–Tătărescu, PNT – Anton Alexandrescu sau Partidul Țărănesc–Democrat al dr. Nicolae Lupu, precum și apariția de partide-satelit ale PCR.

Un astfel de partid-satelit a fost și Partidul Național-Popular, apărut în urma transformării în partid politic a Uniunii Patrioților, formațiune hibridă filo-comunistă, înființată în ilegalitate în 1942. Această metamorfoză a avut loc la 11 ianuarie 1945 în cadrul unui congres extraordinar al Uniunii Patrioților.

Noul partid avea obligația de a explica „păturilor mijlocii” ale populației justetea măsurilor „revoluționare” luate de comuniști pe plan social, economic și politic¹. În discursul ținut la congresul de înființare al Partidului Național-Popular (PNP), dr. Dumitru Bagdasar, ministru al sănătății în guvernul Groza și fruntaș al defunctei Uniuni a Patrioților, precizează că nou-înființatul partid „se va adresa micii burghezii și intelectualilor, adică acelei pătri din poporul nostru, care prin poziția mai ridicată pe care o ocupă în societate, prin exemplul muncii lor cinstate, prin resursele sale intelectuale de care dispun ar putea constitui un pilon puternic în opera de democratizare a țării”².

Pentru atragerea micii burghezii și a intelectualilor în Comitetul Central al PNP au fost aleși importanți oameni de cultură ca Andrei Oțetea, Petre Constantinescu-Iași, George Călinescu, Constantin Balmuș ș.a. S-a încercat chiar atragerea lui Lucian Blaga în rândurile PNP, dar poetul a declinat invitația.

Programul partidului prevedea, printre altele, etatizarea Băncii Naționale a României, controlul statului asupra marilor monopoluri, consolidarea situației economice a micilor proprietari. Era consemnată decizia de organizare a păturilor mijlocii printr-o acțiune bine hotărâtă, care necesita crearea unui partid bine definit, care să-i dea posibilitatea să lupte cu toată forța și prestigiul pe linia năzuințelor naționale, economice și sociale.

În conferința pe țară a PNP, ținută la sala „Aro” din București, în ziua de 23 martie 1946, Mitiță Constantinescu, președintele partidului, fost fruntaș al Frontului Renașterii Naționale, a anunțat aderarea PNP la Blocul Partidelor Democratice (BPD), alianță politică care mai

¹ Gheorghe Țugui, „Contribuția Partidului Național Popular la lupta pentru transformări democratice”, în *Analele Institutului de Istorie al PCR*, nr. 1, 1965, pp. 55-65.

² I. Scurtu (coord.), *România, viața politică în documente, 1946*, A.S.R., 1996, doc. 7, pp. 76-79.

cuprindea, în afară de PCR și Partidul Social Democrat (PSD), Frontul Plugarilor, dizidențele liberale și țărăniște, Uniunea Democrată a Maghiarilor (MADOSZ).

Deși oficial se vehicula cifra de 170000 de membri, PNP a avut o activitate ștearsă în campania electorală, o sinteză a Direcției Poliției de Siguranță din noiembrie 1946 notând o participare de 50-150 de cetățeni la întrunirile PNP, întruniri care aveau mai mult scop organizatoric în vederea desemnării candidaților pentru alegeri³.

Din cauza acestei prestații modeste, PNP-ului nu i s-a atribuit decât portofoliul sănătății în noul guvern Groza, constituit la 1 decembrie 1946, Florica Bagdasar devenind prima femeie care a avut acces la această demnitate în România.

În aceeași sinteză a Direcției Poliției de Siguranță se fac aprecieri și asupra organului de presă al PNP: „Prin presa de partid, ziarul *Națiunea* duce o politică de lămurire a maselor, avântându-se să dezvăluie scopurile și dedesubturile politice duse de reacțiunea internațională, care lucrează mână în mână cu clicile reacționare de la noi, se pun de-a curmezișul luptei pentru pace și reconstrucție”⁴. Vom vedea în continuare cum a dus această „campanie de lămurire a maselor” ziarul *Națiunea* și directorul acestuia, G. Călinescu.

Partizanat politic mascat în „rațiune”

În primul număr al *Națiunii*, datat 20 martie 1946, G. Călinescu se proclama un partizan al „luptei prin rațiune”. El se declară împotriva acelor „scriitori de articole ce puneau interes personal și pornire, a căror cerneală era plină de insulte și gunoaie, care căutau cel mai neînsemnat prilej spre a umple aerul cu fum, acoperind astfel orice logică și orice drum către adevăr”⁵.

Deși vorbește la timpul trecut, G. Călinescu putea găsi în ziarele aliaților din BPD articole de felul celor semnate în *Scânteia* de Silviu Brucan (Saul Bruckner), a cărui „pană era plină de insultă și gunoaie”. G. Călinescu dorea un nou model de ziarist: „Eu cred că azi a venit timpul unui altfel de ziarist, al aceluia care are o convingere civică și un sentiment al răspunderii personale, care se respectă pe sine și-și respectă cititorii. Un ziarist este nu un simplu ticlucitor de articole, un articlist, ci un cetățean care a meditat asupra chestiunilor la ordinea zilei și le-a găsit

³*Ibidem*, doc. 98, p. 407.

⁴*Ibidem*, p. 408.

⁵„Lupta prin rațiune”, în *Națiunea*, anul I, nr. 1/1946, p. 1.

soluția fie singur, fie prin alții mai pricepuți”⁶. Iar în această adevărată profesiune de credință, rolul omului de presă era definit în următorii termeni: „ziaristul cinstit cheamă pe cititor să-și exprime nedumeririle, reexplică, ia cu bună-credință în examinare datele pe care nu le avea la îndemână. Dușmanul adevărului este pasiune oarbă. Cine aprinde pădurea în jurul său moare asfixiat în ea. Vremurile sunt severe, noduroase de probleme, pentru a le dezlega ne trebuie un cap rece și decent chiar în polemică. Noi vom duce lupta prin rațiune”⁷.

Într-adevăr, față de articolele ce apăreau în *Scânteia*, editorialele călinesciene par decente. Totuși se poate observa o înăsprire a tonului pe măsura apropierii datei alegerilor, ca să nu mai amintim despre articolele lui G. Călinescu despre procesul PNT din toamna lui 1947.

O primă lovitură politică este aplicată de G. Călinescu liderului social-democrat Constantin Titel-Petrescu, dat afară din Partidul Social Democrat de facțiunea ce dorea colaborarea cu comuniștii. Constantin Titel-Petrescu este judecat pentru faptul că nu a primit „adevărata lumină de la Răsărit”: „Al doilea indiciu era o prea mare paradă cu portretele uriașe ale lui Marx și Engels. Să fim înțeleși: acești pioneri ai democrației sunt coordonatele momentului ideologic, însă omul de stânga veritabil a arătat totdeauna interes pentru doctrină și s-a folosit de imagini în limitele utilului. Cu cât chipul melancolic al d-lui Titel Petrescu se proiecta pe efigiile din ce în ce mai gigantice ale lui Marx și Engels, pe atât lumea înțelegea că d. Titel Petrescu nu are nimic de a face cu pretenșii săi pionieri și că toată parada aceasta e politică, mai exact mistificație. Era un adevăr curent că d. Titel Petrescu era mai liberal decât d. Brătianu și mai național-țărănist decât d. Maniu. Încât când s-a descoperit documentar că avea legături cu ei, opinia publică nu afla nimic nou”⁸.

Primul atac împotriva „partidelor istorice” scris de G. Călinescu în *Națiunea* are loc pe 24 martie 1946, odată cu apariția editorialului „Partidul Brătianu”.

Autorul nu se ferește de a recunoaște „marele merit al lui Ion [C.] Brătianu și al lui I.I.C. Brătianu, vocația eminentă de om de știință a urmașului lor direct (Gh. Brătianu – n.n.), onorabilitatea și chiar zelul celorlalți”⁹. Elogierea discretă a istoricului Gheorghe Brătianu, ostracizat în acele zile pentru concepțiile sale pro-germane din timpul războiului, îi fac onoare lui

⁶*Ibidem.*

⁷*Ibidem.*

⁸„Titel Petrescu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 2/1946, p. 1.

⁹„Partidul Brătianu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 5/1946, p. 1.

G. Călinescu, mai ales că asemenea gesturi de solidaritate cu intelectuali persecutați vor deveni tot mai rare.

În cadrul articolului, G. Călinescu vrea să demonstreze că: „(...) un partid controlat, condus de, și, de fapt, format dintr-o vastă familie este primejdios vieții publice democratice”¹⁰. De unde ar veni această primejdie? „Numeroșii domni Brătianu din partid (căci nu vorbesc de acei care printr-un gest de luciditate s-au desprins de tirania colectivă) cred că sunt patrioți și sunt intențional(sic!), însă subconștientul lor lucrează în sensul salvării bunurilor și privilegiilor familiale. De aceea orice reformă (pe care înaintașii lor ar fi încuviințat-o), orice gest al adversarului li se arată ca o manoperă atroce de minare a Patriei, când în fond pot fi amenințate cel puțin interesele lor. Căci Patria e o noțiune luminoasă în conștiințele tuturor și nimeni nu o va duce de răpă, cum n-au dus-o craii și vagabonzii lui Ion Brătianu de la 1848. Prin urmare iată de ce partidul (...) nu mai reprezintă o idee politică și un instrument folositor de guvernare ci numai o solidaritate de interese casnice. El se numește impropriu partid liberal. Numele lui just ar fi: *Partidul Brătianu* (sublinierea autorului)”¹¹.

Peste două săptămâni, pe 8 aprilie 1946, este rândul lui Iuliu Maniu de a fi „judecat” de G. Călinescu în editorialul intitulat *Hieratismul d-ului Maniu*. Autorul începe prin a-și declara stima și chiar venerația pentru liderul național-țărănist, pentru ca peste câteva rânduri să conchidă: „de la dl. Maniu nu învățam nimic pentru că el n-a pus niciodată mâna pe marea cârmă a statului și n-a clipit din ochi și n-a arătat cu mâna către nici un port. El e un idol budist cu patru capete și doisprezece mâini, făcând semne în toate părțile și nicăieri, un rac hieratic uriaș cu mișcări negative”¹².

Rezerva și demnitatea bătrânului politician îl fac pe G. Călinescu să creadă că „Așa face politică d. Maniu, fără responsabilități, cu mari satisfacții literare și cu agitarea spiritelor naive. Întrebați-l de pildă: unde este răspunsul problemelor noastre internaționale? La izvorul sau la gurile Istrului? D. Maniu tace, pentru simplul motiv că n-are nici o părere, ci numai voința de a rezista enigmatic oricărui. Aș vrea să știu ce părere are d. Maniu despre civilizația României, dacă știe că avem o artă și o literatură, dacă își dă seama că București e un oraș mai mare ca Sibiu. Aș dori să-l văd evocând viitorul, visând pe țăranul de mâine, consolându-se la imaginile monumentelor noastre viitoare. Aș mai dori să știu dacă crede că trebuie să ne înmulțim sau să

¹⁰*Ibidem.*

¹¹*Ibidem.*

¹²„Hieratismul d-ului Maniu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 18/1946, p. 1.

stăm pe loc, să ne tragem la sate ori să ridicăm cetăți uriașe. Întrebări zadarnice. D. Maniu tace zâmbind ambiguu ca masca din Micene. Toată lumea crede că d-sa are o părere, dar eu susțin că în fond d-sa nu are niciuna, cum nu are Sfinxul, care nici nu știe că există”¹³.

În comparație cu epitetele cu care liderul țărănist era gratulat în *Scânteia*, articolul lui G. Călinescu este „apă de trandafiri”, dar nu trebuie uitat faptul că G. Călinescu se adresa unui public format din intelectuali și mic-burghezi care nu ar fi preferat pamfletul vulgar de tip brucanian.

Într-un număr ulterior, G. Călinescu se ocupă și de violența de limbaj din presă, violență pe care o detectează numai la cele două gazete oficiale ale opoziției, *Dreptatea* și *Liberalul*. G. Călinescu se întreabă retoric: „Cum e cu puțință ca partidele în chestiune, conduse de oameni care se presupune a avea noțiunea polemice înalte, să sufere în gazetele lor asemenea nerozii? Lămurirea e aceasta: libertatea ce li s-a dat, de care mai mult uzează, abuzează, libertatea pe care o au deplină fiindcă nu numai își exprimă toate părerile în materie de politică internă ori externă, dar le dau o formă agresivă, libertatea aceasta le-a devenit intolerabilă. Ei țipă că vor libertatea, pe care de fapt o au, fiindcă în fond n-o mai vor”¹⁴. Justificând măsurile de cenzură a presei, G. Călinescu continuă: „Redactorii gazetelor în chestiune în nădejdea de a fi corecți, ca ei să zică: insultați. Ei comit neeleganțe de presă de resortul codului penal spre a fi dați în judecată și a triumfa ca martiri. Ei atacă într-o formă ignobilă pe miniștri spre a fi măcar avertizați și cenzurați. Și în fine fac și mai mult: îndrăznesc a întinde aluzia într-o direcție atât de îndepărtată și de gingașă încât orice om cu responsabilitate ar avea un gest de retenție. Dar ei nu-l au, simțind că n-au ce pierde. Țelul vădit al gazetelor lor este de a se pune în situația legitimă de a fi suprimate”¹⁵.

Deja în gazetăria călinesciană apare cinismul specific comunist de a susține împotriva tuturor evidențelor că negrul e, de fapt, alb. În condițiile în care presa de opoziție era supusă tuturor persecuțiilor, începând de la stocarea unei cote insuficiente de hârtie până la refuzul sindicatelor de tipografi, controlate de comuniști, de a tipări ziarele PNT și PNL, persecuții coroborate cu cenzura strictă a guvernului și a Comisiei Aliate (Sovietice) de Control, a spune în aceste condiții că ziariștii opoziției „abuzează de libertatea pe care o au deplină” pare o glumă proastă.

¹³*Ibidem.*

¹⁴„Libertate apăsătoare”, în *Națiunea*, anul I, nr. 26/1946, p. 1.

¹⁵*Ibidem.*

Avertizarea electoratului să fie „cuminte”

O profeție extrem de cinică, dar, din păcate, adevărată, este conținută în articolul din 7 iunie 1946, în care G. Călinescu își imaginează ce s-ar întâmpla dacă „opозиția condusă de d. Iuliu Maniu ar izbuti în alegeri și că ar fi cu puțință un guvern național-țărănist-liberal. Ce s-ar întâmpla oare?”¹⁶. Divinul critic profetește cu mare acuratețe ceea ce aliații occidentali știau deja, anume abandonarea României în brațele URSS: „Așadar, de ar veni la guvern d. Iuliu Maniu nu s-ar întâmpla nimic prea deosebit. Însă d. Maniu nu poate forma un guvern. Politica pe care a dus-o a trezit nemulțumiri legitime și de toată lumea auzite și citite din partea marelui nostru aliat de la răsărit, lângă care destinul ne-a așezat și cu care oricând și orice-ar fi noi trebuie să ne aflăm în termenii cei mai buni. Prin urmare dacă printr-o eroare regretabilă de opinie publică (dar asta nu va fi) s-ar alege un parlament cu majoritate din opозиția de azi, aliatul nostru ar fi îndreptățit să interpreteze asta în sensul unei atmosfere ostile față de el din partea spiritului public român”¹⁷. Dar în final suntem cu toții liniștiți deoarece: „Țara noastră are nevoie de un parlament, de un guvern responsabil și agreat în afară, motive pentru care Blocul Democratic va câștiga aceste alegeri, pentru că țara noastră e cuminte”¹⁸.

Tot la fel de cinic este și conținutul unui articol din 26 iunie 1946, având ca subiect „epurările” din Ministerul Justiției. Răspunzând unui articol din *Dreptatea* în care se pune problema obiectivității noilor magistrați, numiți de guvern, în supravegherea alegerilor, G. Călinescu scrie senin: „Cel fel de concepție a vieții de stat are partidul care amenință cu anularea numirilor făcute de la o anumită dată? La Departamentul Justiției, ca și în alte sectoare, s-au făcut și se fac mereu numiri în măsura vacanțelor. Numirile le-a semnat nu *tovarășul Pătrășcanu* ca membrul unui partid politic ci *ministrul* (sublinierile autorului) Pătrășcanu ca exponent al statului etern și nepărtinitor. Ce vină are tânărul care abia după 23 august i-a venit rândul, prin vârstă, să solicite un post devenit vacant? Chiar dacă locul pe care l-a primit a fost liber prin epurarea unui altuia, numirea lui este fără pată și de nezdruncinat”¹⁹.

¹⁶ „Ce s-ar întâmpla?”, în *Națiunea*, anul I, nr. 62/1946, p. 1.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ „Amenințări”, în *Națiunea*, anul I, nr. 77/1946, p. 1.

La afirmația *Dreptății* că numirile în Ministerul de Justiție s-au făcut după recomandările PCR, „divinul critic” exclamă: „Auzi vorbă! De când există slujbe sollicitanții umblă după recomandări, dar nu e demonstrat deloc că miniștrii ascultă de ele și renunță la spiritul critic. În chestiune nu e niciodată dacă un candidat, dintr-o omenească nerăbdare, a cerut vreun sprijin, ci dacă a respectat condițiile cerute de lege și-și îndeplinește funcția corect. Ne-am sălbătici cu totul dacă, prin confundarea partidelor cu guvernele exprimate de partide, am socoti că funcționarii sunt numiți nu de către guverne (...) ci de către cluburi de partid. Atunci răsturnarea unui guvern ar însemna concedierea întregului aparat de stat”²⁰.

Desigur că G. Călinescu era conștient că numai lipsa de cadre pregătite i-a împiedicat pe comuniști să treacă, imediat după 6 martie 1945, la „concedierea întregului aparat de stat”, iar politica de epurări masive începută atunci, epurări efectuate în toate instituțiile statului, nu avea ca scop final decât formarea unei noi administrații de stat supusă PCR.

Pe măsură ce guvernul Petru Groza amâna data alegerilor, tensiunea politică era în creștere și G. Călinescu anunța sentențios: „Alegerile acestea nu sunt apoi alegeri de timpuri obișnuite. Compunerea parlamentului cel nou va determina în cea mai mare măsură și trecerea noastră la starea legală de pace. Cetățeanul va avea să deosebească în deliberarea lui punctele vital naționale de cele secundare”²¹.

Printre rânduri se poate citi o invitație adresată electoratului de a vota cu BPD-ul apropiat de Moscova, în vederea susținerii intereselor noastre de către URSS la Conferința de Pace de la Paris, unde trebuie să obținem un verdict favorabil al Marilor Puteri în problema Transilvaniei de Nord. De altfel, *Națiunea* va urmări cu maximă atenție lucrările Conferinței de Pace, iar întoarcerea delegației române de la Paris va fi reflectată în tonuri elogioase. Prima pagină a *Națiunii* din 21 septembrie 1946 va fi rezervată în întregime articolelor laudative la adresa delegației române, în special la adresa lui Gheorghe Tătărescu, ministrul de externe. În editorialul *Meritul lor*, G. Călinescu critică poziția *Liberalului* față de Tătărescu în discordanță cu cea din presa BPD, unde liderul liberal este prezentat ca cel care a recuperat Ardealul de Nord.

În presa „partidelor istorice” se demonstrează faptul că retrocedarea nord-vestului Transilvaniei României a fost mai degrabă rezultatul negocierilor dintre Marile Puteri decât al

²⁰*Ibidem.*

²¹„Alegerile”, în *Națiunea*, anul I, nr. 131/1946, p. 1.

activității diplomatice a delegației românești. Dar să vedem ce osanale îi înalță G. Călinescu ministrului de externe: „D. Gh. Tătărescu împreună cu delegația au binemeritat de la patrie fiindcă ne-au reprezentat cu iscusință și au susținut ridicarea unei pietre de pe sufletul nostru. Fie binevenit d. Gh. Tătărescu. Este de la sine înțeles că cetățenii își vor exprima recunoștința votând lista BPD, fiindcă va fi absurd să blamezi un regim care ne-a dat Transilvania, aducând indirect o atingere morală puterilor care ne-au sprijinit”²².

Aluzia la URSS este străvezie. De altfel, în toate articolele dedicate delegației române se menține în substrat ideea legăturii dintre retrocedarea Transilvaniei de Nord, guvernul Groza și URSS, deși „marele vecin” și viitor „frate mai mare” de la răsărit nu este nominalizat decât o singură dată!

„Partidele istorice trebuie să moară, pentru ca țara să trăiască”

Deja în 1946 jurnaliștii români deprinseseră arta de a scrie printre rânduri, artă pe care și-o vor perfecționa în deceniile următoare. În schimb, când scrie despre climatul în care se desfășoară campania electorală, G. Călinescu adoptă alte procedee introduse de „activiștii” comuniști, cum ar fi ignorarea adevărului sau răstălmăcirea lui.

În editorialul *Martirii*, din 20 septembrie 1946, G. Călinescu scrie: „Nu s-a luat nici o măsură, nu va fi nimeni martir, nici cu voie nici fără voie și poate oricine să voteze fără risc, dacă ține cu tot dinadinsul să-și exprime *sincer* (s. aut.) poziția politică”²³.

Dacă este negată lipsa oricăror presiuni efectuate de guvernanți asupra electoratului, de ce nu ar fi negată însăși activitatea politică de două decenii a PNȚ ca în editorialul *Demisiile* din 26 septembrie 1946: „Partidul Național Țărănesc a condus puțin, dar împrejurările au ajutat temperamentul nepolitic al d-lui Maniu și partidul s-a specializat într-o aparență de obstrucție. Rezistând regelui Ferdinand pe o idee ardelenească deformată, partidul a putut veni la cârmă numai sub Regență, însă îndată ce a avut norocul a-și acoperi suficiența printr-o atitudine ostilă noului regim regal. Apoi a venit dictatura lui Antonescu. Astfel, fiindcă nici un partid nu putea participa nestânjenit la viața politică, PNȚ, lipsit de concurență serioasă, a rezistat prin negație. Asta însă la suprafață. Căci membrii partidului, individual și cu dezlegare de la căpetenie,

²²„Meritul lor”, în *Națiunea*, anul I, nr. 151/1946, p. 1.

²³„Martirii”, în *Națiunea*, anul I, nr. 150/1946, p. 1.

colaborau cu regimurile tari și trăgeau foloase fugind de răspunderi. O astfel de politică a durat două decenii și nu mai poate continua. Ne-am întors la niște vremuri, care, oricât de dificile, cer din partea oamenilor politici o răspundere activă. Pasivitatea e un joc depășit”²⁴.

După atacul la adresa partidului și a liderului său, acuzați de colaborare cu regimul Antonescu, G. Călinescu trece și la atacarea personalităților reprezentative din PNT. Astfel, în numărul din 28 septembrie 1946 este justificată decizia guvernului de a respinge înscrierea lui Ion Mihalache pe listele electorale sub pretextul participării acestuia la războiul antisovietic: „Un om politic care a aderat la ideea războiului devine inoportun și ne primejduiește bunele noastre relații de prietenie cu marele nostru vecin. Ceea ce se întâmplă d-lui Mihalache nu e o mârșăvie, ci o sentință, istoricește, justă. D. I. Mihalache îmi pare un om cu deliberația incertă, răsucindu-și căciula în mână, victimă a stilului sibilic al d-lui Maniu. Însă d. Maniu e subtil și din fericire nemobilizabil. Vrea să știe d. Zaharia Boilă, exact, care este păcatul lui Ion Mihalache? De a fi voit să stea cu cămașa în două luntre”²⁵.

Este amintit și faptul că liderul țăranist a participat doar la campania pentru eliberarea Basarabiei în iunie-iulie 1941, provincie românească ocupată samavolnic de marele nostru vecin, dar și acest lucru nu îl face mai puțin „vinovat” pe Ion Mihalache: „De altfel ce i-a spus d. Mihalache *Mareșalului*? I-a spus așa: Punctul de vedere al Partidului N.Ț. este ca armata română să se oprească la Nistru. Într-un cuvânt, partidul nu osândește războiul în răsărit, ci extinderea razei lui”²⁶.

În următoarele două numere ale *Națiunii*, G. Călinescu își îndreaptă oprobriul asupra secretarului general al PNT, Nicolae Penescu, descris ca o „eminență cenușie” și conducătorul aripii de dreapta din PNT. Ce-i reproșează G. Călinescu fostului ministru de interne din al doilea guvern Sănătescu? În primul rând condiția socială, faptul că este un moșier „pe o moșie în care generalul Antonescu a descoperit într-o zi că proprietarul plătește prea puțin ziua de lucru”²⁷ și că în perioada interbelică a fost membru în consilii de administrație la diferite bănci și întreprinderi. Mai grave sunt acuzațiile privind ministeriatul său: „La Ministerul de Interne a încercat să aplice deja niște socoteli politice care trebuiau să se dovedească sterile și puteau să dea nădejdi absurde doar celor ce fuseseră activi în regimul trecut, măsuri de sabotare a oricărui

²⁴ „Demisiile”, în *Națiunea*, anul I, nr. 155/1946, p. 1.

²⁵ „Păcatul lui Ion Mihalache”, în *Națiunea*, anul I, nr. 157/1946, p. 1.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ „O eminență cenușie”, în *Națiunea*, anul I, nr. 159/1946, p. 1.

schimbări: menținerea prefectilor ori înlocuirea lor cu alții de aceeași structură, eludarea epurății și a criminalilor de război, prevenirea prin comunicate a legionarilor ca să poată fugi și altele de acestea”²⁸.

Concluzii

Aceste ultime trei articole citate sunt cele mai agresive dintre cele scrise de G. Călinescu în timpul campaniei electorale.

Națiunea apărută în ziua alegerilor poartă pe frontispiciu deviza : „Pentru Pace, o viață mai bună, cultură, împotriva mizeriei, speculei și uneltirilor de război”, iar în josul primei pagini o altă deviză : „Pentru Rege, Biserică, Proprietate, Armată democratică și Pace votați lista no. 2 cu semnul *Soarele*”. Editorialul, semnat *Națiunea*, proclamă: „Azi trăim ultima zi a României vechi”, iar în articolul *Verdictul*, G. Barbu decretează în stilul lui Robespierre : „Țara Românească alege azi sub lozinca: «Partidele istorice trebuie să moară, pentru ca țara să trăiască»”²⁹.

Cât de departe suntem de profesiunea de credință din primul număr al *Națiunii*, când G. Călinescu se revolta împotriva „scriitorilor de articole care puneau interes personal și pornire, a căror cerneală era plină de insulte și gunoaie, care căutau cel mai neînsemnat prilej spre a umple aerul cu fum acoperind astfel orice logică și orice drum către adevăr”³⁰.

Chiar dacă au ieșit înfrânte în alegeri în urma fraudelor electorale care încep să fie dovedite abia după 1990³¹, partidele istorice nu au murit, ci au supraviețuit celor aproape cinci decenii de comunism. Din nefericire, foarte mulți din membrii acestor partide au murit în închisorile comuniste în „condițiile” create de Gheorghe Gheorghiu-Dej și Teohari Georgescu. Alegerile din 1946 au constituit, în mod teoretic, o ultimă șansă a României de a se salva de sub tutela vecinului de la Răsărit.

Bibliografie

²⁸*Ibidem.*

²⁹*Națiunea*, anul I, nr. 203/1946, p. 2.

³⁰*Națiunea*, anul I, nr. 1/1946, p. 1.

³¹Cristian Preda, *României fericite. Tot și putere de la 1831 până în prezent*, Editura Polirom, Iași, 2011, pp. 218-219.

- CĂLINESCU, George, „Alegerile”, în *Națiunea*, anul I, nr. 131/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Amenințări”, în *Națiunea*, anul I, nr. 77/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Ce s-ar întâmpla?”, în *Națiunea*, anul I, nr. 62/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Demisiile”, în *Națiunea*, anul I, nr. 155/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Hieratismul d-ului Maniu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 18/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Libertate apăsătoare”, în *Națiunea*, anul I, nr. 26/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Lupta prin rațiune”, în *Națiunea*, anul I, nr. 1/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Martirii”, în *Națiunea*, anul I, nr. 150/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Meritul lor”, în *Națiunea*, anul I, nr. 151/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „O eminentăcenușe”, în *Națiunea*, anul I, nr. 159/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Partidul Brătianu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 5/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Păcatul lui Ion Mihalache”, în *Națiunea*, anul I, nr. 157/1946, p. 1.
- CĂLINESCU, George, „Titel Petrescu”, în *Națiunea*, anul I, nr. 2/1946, p. 1.
- BĂLU, Ion, *Viața lui George Călinescu*, Editura Libra, București, 1994.
- IONESCU, Ghiță, *Comunismul în România*, Editura Litera, București, 1994.
- NIȚESCU, Marin, *Sub zodia proletcultismului Dialectica puterii*, Editura Humanitas, București, 1995.
- PREDA, Cristian, *Rumânii fericiți. Vot și putere de la 1831 până în prezent*, Editura Polirom, Iași, 2011.
- SCURTU, Ioan, *România – viața politică în documente – 1946*, București, A.S.R., 1994.
- TERIAN, Andrei, *A cincea esență*, Editura Cartea Românească, București, 2009.
- ȚUGUI, Gheorghe, „Contribuția Partidului Național Popular la lupta pentru transformări democratice”, în *Analele Institutului de Istorie al PCR*, nr. 1, 1965.